

До 70-річчя визволення нацистського концтабору Аушвіц та Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту

Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років, Міністерство культури України, Український інститут національної пам'яті, Центральний державний кінофотофоноархів України ім. Г. С. Пшеничного запрошують відвідати виставку про українських в'язнів найбільшого концентраційного табору нацистської Німеччини і тих, хто його визволяв.

Представлено колекцію з фондів Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років, із залученням матеріалів Музею «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» (м. Дніпропетровськ).

Серед експонатів – малюнки, ескізи та графіка художника 1-го Українського фронту київського єврея Зіновія Толкачова, який один із перших побачив Аушвіц після визволення. Вражений нацистськими злочинами, художник створив графічні серії «Освенцим» та «Квіти Освенцима».

Відвідувачі зможуть побачити документальні матеріали учасників визволення Аушвіца та його в'язнів: військовополонених, учасників українського визвольного руху, остарбайтерів, євреїв з України, колишніх малолітніх в'язнів.

Як відомо, Аушвіц – один із найбільших концентраційних таборів нацистської Німеччини, який розташували на території Польщі (біля м. Освенцим) впродовж 1940–1945 рр. Аушвіц став для світу символом Голокосту, геноциду й терору.

Вчені вважають, що через концтабір Аушвіц пройшло щонайменше 1,3 млн. осіб, з яких 1,1 млн. були знищені. Окрім євреїв та поляків, які представляють дві найбільш постраждалі групи, виокремлюють представників інших національностей, серед яких – і українців. Дослідники припускають, що в'язнями концтабору Аушвіц було близько 15 тис. осіб – вихідців з України: військовополонені червоноармійці; члени Організації українських націоналістів; депортовані за спротив вивезенню на примусову працю або втікачі з цих робіт.

17–21 січня 1945 року близько 60 тисяч в'язнів, які могли рухатися, нацисти змусили пішки відійти (т.зв. «марш смерті») в тил Третього Райху. 27 січня 1945 р. війська 60-ї армії 1-го Українського фронту звільнили понад 7 тис. залишених в'язнів концтабору Аушвіц. Першими браму головного табору відкрили солдати 100-ї Львівської дивізії з батальйону майбутнього Героя України, полтавчанина Анатолія Шапіро. На сусідній табір Біркенау наступали бійці 107-ї Кременецької дивізії під командуванням Героя Радянського Союзу, також полтавчанина Василя Петренка. В боях за північний шлях до табору того ж дня загинув майбутній Герой Радянського Союзу, командувач 152-ї танкової бригади Анатолій Ковалевський з Чернігівщини.